Radu Pavel Gheo
Unchiul nostru Rafael

A sunat la uşă cu atîta siguranță, încît i-am deschis imediat, deşi figura pe care o desluşisem prin geam nu-mi era cunoscută. Acum, dacă mă gîndesc mai bine, parcă îmi vine să spun că avea un aer familiar. N-aş putea explica de ce şi mă tem că e de fapt o falsă convingere, pe care mi-am creat-o după ce toată povestea a luat sfîrşit. Oricum, el a intrat plin de seninătate şi voie bună, deşi apa îi şiroia pe hainei sale de piele maronie, roasă la guler şi la mîneci. Şi-a lăsat valizele să cadă pe covorul din hol şi, cu un gest teatral, m-a îmbrățişat afectuos, desfăcînd brațele şi apoi lipindu-mă cu obrazul de pielea rece şi umedă a hainei sale de ploaie.
— Nepoate! De cînd nu te-am mai văzut! a exclamat, eliberîndu-mă brusc şi dîndu-se un pas în spate. Nu te-ai schimbat deloc. De ce nu-ți laşi barbă? Ți-am spus că-ți dă un aer de om deştept. Ce mai face Margot? Dar copiii? Trebuie să fie mari acum, aşa-i? Ultima dată cînd l-am văzut pe Raul era o gîgîlice uite-aşa de mică, roşie-roşie, şi cum dădea el din picioruşe...
Necunoscutul avea un flux lingvistic nemaipomenit. N-am reuşit să-l întrerup, nici să fac altceva: să-l invit în sufragerie, să-l dau afară, să-l întreb cine e şi ce caută. Era excesiv de familiar şi aş fi înclinat să iau totul ca pe o glumă nu foarte reuşită sau ca pe o confuzie, din acelea care fac apoi farmecul unor poveşti la gura sobei, dacă nu l-aş fi simțit cum se insinuează lent, printre cuvintele şiroind neîntrerupt, în universul meu familial: Margot, copiii - Raul şi Stefan -, unchiul cutare, mătuşile din America, fosta mea slujbă... Cine era nepoftitul care îmi năvălise în casă parcă adus de ploaia nesfîrşită? De unde ştia toate ce le ştia? I-am privit trupul uscățiv şi agitat, fața alungită, cu buze subțiri şi ochi albaştri, brațele lungi care se învîrteau ca ale unui ventilator pe cale să se dezmembreze, şi am încercat să-mi prefir prin minte toate rudele sau cunoscuții care îşi puteau suprapune chipul pe imaginea individului din cadrul uşii. ”Nepoate”, îmi spusese, “nepoate”, şi mă cunoştea, adică părea să mă cunoască de mult. Memoria mea... Aveam atîtea rude şi nici soția mea nu ducea lipsă, iar figurile lor se amestecau întotdeauna, eu rămînînd tot timpul cu senzația aceea de familiar pe care insul înalt şi slab începuse încetul cu încetul s-o capete. Cred că-l priveam destul de ciudat, fiindcă s-a oprit din perorație.
— Ce-i cu tine, nepoate? Ce te uiți aşa? Doar ți-am telegrafiat... la naiba! s-a întrerupt el şi a început să se scotocească febril prin buzunare. Ştiam eu că am uitat, întotdeauna uit cîte ceva. M-am gîndit că era rezervarea la avion, dar... asta era! oftă uşurat. Uite-o! Da, am uitat, prostul de mine! Iartă-mă, nepoate.
Mi-a întins o hîrtie mototolită şi fleşcăită de ploaie, pe care o mînă zgîriase cu pix albastru şi litere mari, ascuțite: “Vin mîine după-amiază. Nu faceți pregătiri, sînt doar în trecere. Mătuşa e în State, sînt singur, mi-e dor de voi. Unchiul Rafael...”
L-am privit şi mai mirat, dar am încercat să fac față situației. Era evident că tipul se pretindea sau se credea altcineva decît era. Am închis uşa de la intrare, am luat cele două valize de piele neagră şi am pornit înainte, zicîndu-i:

— Haidem în casă, s-o vezi şi pe Margot. O să-i facem o surpriză, nu-i aşa... unchiule?

La urma urmei lucrurile trebuiau să se rezolve în vreun fel. Dacă începusem să am iar accesele de amnezie... Am alungat repede gîndul, cu teamă. Asta fusese demult. Margot, ea o să ştie mai bine ce-i de făcut. Am auzit cum "unchiul" mă urma, lipăind cu pantofii uzi pe covorul moale şi uscat.

Margot fu la fel de surprinsă ca şi mine. E drept că se purta cu mai mult tact, ezitînd să dea glas îndoielilor şi luînd tonul cel mai familiar cu putință. Ochii ei negri şi mari se fixaseră aparent plini de interes asupra bătrînului uscat şi cu părul rar, cu şuvițe umede lipite de craniul alungit, în timp ce îl asculta răbdătoare. Iar unchiul stătea sau mai bine zis vibra pe canapea în ritmul poveştilor sale nesfîrşite cu botezul lui Raul şi nunta noastră şi călătoria noastră şi soția sa, mătuşa Annie, care se dusese în California la înmormîntarea surorii sale Jenny, cum ura el moartea şi înmormîntările şi refuzase s-o însoțească, dar rudele pe care nu le mai vizitase de mult şi care locuiau la doi paşi, adică eu cu Margot, îi erau tare dragi şi-şi amintise, aşa că iată-l, nu-şi închipuia că o să uite tocmai de telegramă, cu asta era o poveste întreagă, acum înțelegea cum de s-a întîmplat, fiindcă tocmai cînd intrase în oficiul poştal... şi a continuat aşa, parcă voind să ne convingă de faptul că era într-adevăr unchiul nostru Rafael, dar făcîndu-mă tot mai suspicios. Margot a intervenit politicoasă într-un moment în care bătrînul îşi trăgea sufletul:

— Nu ți-e foame, unchiule? Trebuie să fi călătorit mult, nu? şi pe vremea asta oribilă! Mă duc să-ți pregătesc ceva, repede.

A trecut cu seninătate în bucătărie, fluturîndu-şi fusta înflorată prin fața fotoliului.

— E minunată! a început bătrînul ce se dădea drept unchiul meu. E tot cum o ştiam, n-a îmbătrînit nici un pic, n-ai zice că are doi copii. Şi ți-am spus de cînd am văzut-o: băiete, uite o femeie pentru tine! Minunată, aşa-i? Mă pricep. Dar pe vremea aia tu te prosteai cu Siona, o mai ții minte? Mă întreb ce s-o fi ales de ea. Ştiam că într-o vreme era măritată cu fostul tău coleg, Freddie năsosul...

Cred că îl ascultam doar pe jumătate, în timp ce mă gîndeam cum să scap. Poate era nebun, dar de unde ştia atîtea despre familia noastră, despre noi, despre mine? Mătuşa Jenny, la a cărei înmormîntare nu putusem pleca, mătuşa Annie, soția lui... dar mătuşa Annie nu fusese niciodată căsătorită, nu-i plăceau bărbații, şi apoi... Siona! De unde ştia de asta? Da, era minunată puştoaica, frumoasă, aprigă, cu foc în sînge! Doar că Margot fusese mai deşteaptă şi... mai cinstită cu mine. În seara în care am invitat-o la bal prima oară nu aveam ochi decît pentru columbianca brunetă, cu părul în cascade, deşi Margot era frumusețea balului, frumusețea cuminte, iar eu eram orgolios, mascul... Unchiul ăsta, de unde le ştia? Unde fusese el atunci? Începeam iar să uit, iar sanatoriul, tratamentul cu şocuri...

— Dragule! am auzit vocea lui Margot din bucătărie. Unde ai pus uleiul de măsline? Nu-l găsesc nicăieri.

— Imediat! am zis eu, deşi ştiam că bucătăria nu e locul în care mă descurc cel mai bine.

Margot era adesea mai isteață decît mine. Cred că am stat cam mult cu ea, fiindcă atunci cînd am apărut bătrînul s-a uitat cam lung la noi. Era evident

că se aştepta la un alt fel de primire. dar cum să-l accepți pe necunoscutul ăla, chiar dacă... ? Eram sigur că urma să găsim o explicație. Margot mă asigurase că nu am nici o criză de amnezie, asta fusese demult, după accidentul cu motocicleta, iar medicii spuseseră că sînt complet vindecat. Nici ea nu-şi amintea de "unchiul" Rafael. M-am simțit uşurat, căci aveam încredere în memoria ei, mai ales în ceea ce privea rudele noastre comune. Rămînea să rezolvăm cumva lucrurile. L-am lăsat întîi pe bătrîn să mănînce. L-am privit cum înghițea hulpav, apoi ne-am aşezat în fața lui pe cele două fotolii şi am luat o figură serioasă. A remarcat imediat.
— Ce-i, dragilor? a întrebat el blînd. S-a întîmplat ceva ? Ceva rău? Spuneți-mi!
Am înghițit în sec. Eu trebuia să vorbesc.
— U... unchiule, uite ce e. Noi... să nu te superi, nu vrem să... dar noi nu ne amintim de tine. Nu țin minte ca mătuşa Annie să se fi căsătorit vreodată şi nu... nu-mi amintesc de nici un Rafael în familia noastă, am turuit repede, încercînd să scap de senzația de jenă acută.
Transpirasem. Margot a spus şi ea:
— Aşa e! Nu ştiu de unde ai venit dumneata şi de unde ştii atîtea despre noi. Noi nu ne amintim de tine. Îmi pare rău! a îndulcit ea tonul. Crede-mă... şi nu te supăra! Poate ai făcut vreo confuzie... adăugă ea nesigură.
Am pîndit cu frică reacția bătrînului. Poate era bolnav psihic. Din cîte îl văzusem pînă acum, aşa plin de energie, mă aşteptam la o explozie de furie sau la un şir lung şi încîlcit de explicații. Dar nu. El s-a făcut dintr-o dată mic, cufundat în catifeaua fotoliului cu trupul lui lung, cocîrjat, cu capul vîrît între umerii ascuțiți. Ochii lui albaştri-apoşi, de bătrîn, ne priveau blînzi şi neîncrezători. Îşi încleştase mîinile în poală şi şi le freca una de alta încet, fără să scoată o vorbă. Colțurile gurii îi căzuseră. Avea o figură de cîine umil şi întrebător, care pare să zică: "Nu-i aşa că glumiți? Vă jucați cu mine, nu?" N-am văzut niciodată un chip mai expresiv. Tăcerea devenise jenantă.
— Acum serios... ăăă, domnule Rafael, am încercat eu. Nu ştiu de unde ați aflat atîtea despre noi şi familia noastră, nici cu ce scop ați făcut-o, dar credeți-mă că mătuşa Annie n-are nici un soț. Şi eu nu-mi amintesc să vă fi întîlnit vreodată.
— Dar noi am fost împreună... în atîtea locuri! a insistat el timid şi rugător. Nu vă amintiți? Acum doi ani, la mare. Am stat zece zile la "Cormoranul", am jucat bowling împreună... La nunta voastră, atunci cînd te-ai amețit şi te-am scos afară, la aer... am stat de vorbă mai mult de-un ceas. Erai îngrijorat, nici asta nu-ți aminteşti? Margot - s-a întors el spre soția mea -, nu ții minte atunci cînd am dansat toată seara împreună, la barul ăla, cînd Willy îşi scrîntise glezna şi se temea să nu te cucerească altul? Pe mine n-avea de ce să fie gelos.
Ochii i se învioraseră. Dar n-aveam de gînd să-i dau speranțe. Îmi aminteam escapada noastră de la mare, hotelul "Cormoranul", bowlingul şi glezna scrîntită la volei. Şi greața din timpul nunții, băusem cam mult, apoi ieşisem afară să mă dezmeticesc, dar singur! Eram singur! Mi-a venit o idee. La urma urmei era atît de simplu!
— Margot, n-ai vrea să aduci fotografiile noastre? Cele de la nuntă, de la mare... toate.

Eram convins că găsisem argumentul decisiv. Dar cînd soția mea a apărut cu fotografiile, “unchiul” s-a repezit primul la ele şi a început să le răscolească febril, parcă reînviind. Mîinile începuseră să-i tremure de emoție.
— Da, uite, a început el să turuie iar, abia avînd timp să respire. Aici eram înainte de a pleca la plajă, cînd ați vrut să mîmcați înghețata aia oribilă. Asta e în restaurantul lui... cum îl chema?
Mă prinsese în joc. M-am uitat şi eu.
— Danny?
— Aşa, s-a grăbit bătrînul, Danny burtosul, care gătea peştele direct pe cărbuni. Uite, nepoate: eu cu tine, cînd am cîştigat trofeul la bowling, îl mai ai?... şi aici, pe plajă, cînd credeați că pe Margot o muşcase o meduză... Am şi eu toate pozele astea, ce credeți? A, uite şi nunta, aici sînteți voi cu noi, cu mine şi cu Annie. Ăla din spate cred că e Tim, el se băga peste tot...
Uitase deja de suspiciunile noastre. Nu arăta nici măcar ofensat, iar eu cu Margot priveam înmărmuriți la chipul ridat al bătrînului uscățiv şi vînos, care apărea alături de noi în aproape toate fotografiile. Dar nu aşa îmi aminteam eu lucrurile. Eu, eu singur cîştigasem trofeul ăla! Şi restaurantul lui Danny, şi plaja cu meduze, şi barul cu muzică argentiniană, cu orchestra de bătrînei entuziaşti...
— I-ați lăsat atunci pe copii la mama ta, Margot, şi le telefonați în fiecare seară. Nu se poate să fi uitat toate astea! Ați glumit, nu? Aşa-i c-ați glumit? Ha-ha, a rîs el uşurat, da’ zău c-a fost o glumă bună. Buunăă! Unde-s Raul cu Stefan? Le-am adus cîte ceva.
— Raul e la şcoală şi Stefan doarme, a răspuns Margot. Cred c-o să se trezească imediat.
I-am “mărturisit” că într-adevăr glumisem. Ce puteam face? Am lăsat lucrurile să curgă de la sine, gîndindu-mă că totul se va lămuri şi că, pînă una-alta, un unchi de treabă nu avea cum să ne strice. Dar nu-mi aminteam nimic, nimic de el! Şi vedeam cu ochii mei acolo, în fotografii: fusese cu noi de atîtea ori, în atîtea locuri, ne ajutase, ne iubea... Asta e, ne iubea! Cum de-am putut uita de el? Bănuiam că nici copiii nu-l vor recunoaşte, doar că ei erau prea mici ca să te poți baza pe memoria lor. Unchiul Rafael însă era cu noi şi mai fusese cu noi de mii de ori, deşi mintea mea nu-l putea lega de nici unul din acele momente. Margot era în aceeaşi situație. Realitatea era împotriva memoriei noastre... Fotografiile. Iar chiar dacă visam... cel puțin nu era un vis urît!
* * *
Crezusem că problemele născute de apariția noului nostru unchi, Rafael, s-au încheiat, odată ce îl acceptasem ca rudă. Era ciudat, într-adevăr, dar era acolo, în fotografii. Nu-mi aminteam în ruptul capului să-l fi remarcat înainte de ziua ploioasă cînd ne sunase la uşă, dar fotografiile în care îl țineam de mijloc sau de după gît, bronzați şi radioşi, sau în haine de sărbătoare, cu ceilalți din familie, pozele acelea spuneau altceva. Nu puteam crede că bătrînul care abia alaltăieri intrase cu forța în viața mea îmi spusese acum opt ani că focoasa Siona îşi petrecea unele nopți la hotelul lui Guerrero, aşteptînd clienți într-o cămăruță prăfuită. Dar cineva trebuie să mă fi trimis acolo în acea seară blestemată, altfel cum? Îmi amintesc cum m-am trezit față în față cu puştoaica pe jumătate dezbrăcată, ea m-a privit uimită şi apoi s-a ascuns sub pătura cadrilată, aspră... pătura era albastră

cu negru, Siona plîngea înfundat şi eu am urît-o. Şi atunci cînd avusesem glezna scrîntită, la mare... Margot dansase mult în noaptea aia, da, dar cu cine? Nu țin minte să fi fost gelos măcar o clipă. Sau masa mea de scris, măsuța mea din lemn de brad, cu mirosul ei minunat, înviorător, cu cele patru sertăraşe cu mînere delicate, de aramă... Unchiul Rafael susținea că ne-o făcuse cadou la nuntă, măsuța şi cele două tablouri cu nuduri de asiatice care atîrnau pe perete, la noi în dormitor. L-am privit iar cu neîncredere, dar - oricît ne-am străduit - nu ne-am amintit cînd şi cum naiba cumpărasem sau primisem cadou obiectele respective.

Am lăsat lucrurile aşa cum deveneau. L-am instalat pe unchi în camera de oaspeți şi i-am ascultat poveştile, aflînd tot mai multe lucruri despre noi şi el, lucruri care nu ne trezeau nici o amintire, nici o emoție. Am ajuns să cred că memoria e ca banda unei casete: poți s-o ştergi şi s-o imprimi din nou cu altceva de cîte ori vrei. M-am străduit să-mi imprim, să învăț amintirile mele cu unchiul Rafael, înghițind fiecare poveste ca pe ceva citit, fără să ştiu dacă fabulează sau nu, fără să-l pot verifica, înregistrîndu-mi artificial în minte amintirile despre familia şi viața mea odată cu această nouă apariție. Cred că eram mulțumiți cu toții. La urma urmei în casa noastră erau atîtea mistere pe care nu le băgasem în seamă şi care acum ni se ofereau la gura sobei, odată cu rezolvarea lor, prin bătrînul blînd şi entuziast care era unchiul nostru Rafael. Mă întrebam chiar cum de am putut fi atît de neglijenți cu propriile amintiri. Cînd se scrijelise masa din bucătărie? De ce atîrnasem cele două tablouri în dormitor? Cum de mă îndrăgostisem atît de aprig de Margot, pe care înainte, cînd trecea pe străduța mea, nici n-o băgam în seamă? De ce luasem de la mare oribilitatea aia de porțelan cu o grăsună tolănită lîngă o lebădă cu gît de găină? Sînt lucruri pe care le trăim, trecem repede peste ele şi le uităm, le lăsăm undeva într-un cotlon al minții, unde ele se şterg, se pierd, omorînd cu voia noastră o parte din ceea ce sîntem. Astfel murim cu toții cîte puțin în fiecare zi. Cred că mintea tuturor oamenilor are cel puțin tot atîtea găuri cîte descopeream eu la mine. Şi cîți au norocul să dea peste un moş jovial care să le umple răbdător, ca şi cum ar umple cu ipsos spărturile dintr-un perete ruinat?

Starea de mulțumire pe care începusem s-o simt descoperind amănunte noi dintr-o viață pe care nu mi-o recunoşteam - ca şi cum aş fi citit o carte despre mine, Margot, Raul, Stefan şi toți cunoscuții sau apropiații mei -, starea aceea plăcută a încetat după vreo săptămînă.

Unchiul Rafael îşi prelungise şederea şi-şi continua poveştile, dar se mai întîmpla ceva. Primul semn mi l-au dat tablourile din dormitor. De cînd le aflasem povestea, mă uitam la ele mai des, cu bucuria dată de regăsirea unei comori pierdute. Acolo era o bucată nouă din povestea mea. Într-o seară însă, cînd am dat să sting lumina şi am aruncat o privire pe peretele zugrăvit în vernil, am văzut-o ca de obicei pe mica gheişă din ramă, goală, îngenuncheată pe o pernă colorată... şi atît. Celălalt tablou dispăruse. M-am alarmat şi am scuturat-o pe Margot, care ațipise:

— Margot, dragă, uită-te...

S-a trezit buimacă şi mi-a aruncat o privire grea de somn, dar şi de reproş.

— Margot... a dispărut tabloul! Unul dintre tablouri... ni s-a furat. Au intrat hoții! i-am zis precipitat.

Şi m-am cățărat pe patul moale, hotărît să constat de aproape ceea ce era evident. Însă nu am putut să nu observ că în locul unde agățasem al doilea tablou - îmi aminteam foarte clar dimineața în care mă cocoțasem pe pat şi bătusem cele două cuie - nu era nici un cui şi nici măcar vreo urmă de gaură în perete.
— Tabloul? Care tablou? s-a dezmeticit Margot. E acolo, deasupra, nu-l vezi?
M-a privit îngrijorată, cu ochii încă lipiți de somn.
— Celălalt, draga mea, cealaltă fată, la geam, cu floarea roşie în mînă...
M-a trecut un fior: privirea - de data aceasta limpede - pe care mi-o aruncase soția mea era una de îngrijorare compătimitoare. A zis:
— Willy, gîndeşte-te! Ce tablou? Nu-mi amintesc de nici o fată cu floare în mînă. Nici fără. Ăsta e tabloul de la unchiul Rafael, ştii că ne-a explicat el... Hai, culcă-te, iubite, e tîrziu!
N-am avut? Începeam să mă întreb şi eu. Da, poate că nu... Parcă nu...
Dar a doua zi, cînd m-am aşezat la biroul meu masiv din lemn de mahon, cu zeci de sertare grele şi cu tot felul de înfloriturі de lemn lipite pe suprafețele verticale, am simțit că nu sînt la locul meu. Îmi aminteam un miros plăcut, de răşină, o măsuță strunjită fin, cu picioare lungi, cu cîteva sertăraşe delicate şi uşoare în care-mi țineam hîrtiile şi uneltele de scris. De data aceasta am convins-o pe Margot că nu era totul aşa cum trebuia să fie. Biroul acela masiv a respins-o din clipa în care l-a văzut.
— Ce-i oribilitatea asta? s-a supărat ea. Ai aruncat banii pe aşa ceva şi nu mi-ai spus nimic? Unde-i măsuța de la unchiul Rafael?
Am dat din umeri. O chemasem de la bucătărie să vadă şi ea “oribilitatea”, dar n-apucasem să-i explic nimic. Ea gesticula nervoasă, ştergîndu-şi mîinile de şorțul cu care era încinsă.
— Ai vîndut-o? De ce? Nu-ți mai plăcea? De fapt de ce mă supăr eu, e treaba ta... dar credeam că îți place, era drăguță, a încheiat cu obidă, trecîndu-şi după ureche o şuviță din părul ei blond, care îi alunecase pe față.
— Margot, draga mea! am încercat eu s-o liniştesc. Nu am vîndut nici o masă, nu am schimbat nici un birou! Şi să ştii că am avut două tablouri în dormitor. Două! Se întîmplă ceva ciudat aici.
— Iar? a scăpat exasperată Margot.
Brusc mi-am amintit:
— Unde-i unchiul Rafael?
— În sufragerie, se joacă de vreo oră cu Raul. De ce, crezi...?
Da, credeam. M-am dus la bătrînul jovial, care îl legăna pe băiețelul nostru cel mare pe genunchi. Părea să n-aibă habar de nimic. L-am întrebat despre masă şi tablouri, dar el a dat din umeri. Nu avea nici cea mai mică îndoială în minte:
— Eu vi le-am dat, da. Voi puteți să faceți ce vreți cu ele. Dacă le-ați vîndut, nu-i nici un necaz. Şi cadourile astea, ştiți cum e, le primeşti, nu cumperi tu ce vrei. Cînd am primit eu o dată cadou o puşcă de vînătoare...
S-a lansat iar într-una din lungile lui poveşti, privindu-mă senin. Nu-l puteam crede vinovat de ceva cînd îi vedeam ochii blînzi şi apoşi, chipul luminos al povestitorului sigur de talentul său. L-am ascultat. Îl ascultam întotdeauna. Ciudat: îl asculta şi Raul, care niciodată nu te lăsa să-i citeşti o poveste pînă la capăt fără să te întrerupă.

Toată încurcătura a rămas nelămurită. Apoi unchiul Rafael a dispărut din fotografii. Cînd am descoperit asta mi-am imaginat întîi că visasem toată povestea sau că fusesem hipnotizați cu toții. Margot mi-a zis că nu puteam visa amîndoi acelaşi lucru, iar bătrînul era încă la noi, deci n-aveam cum să ne fi trezit. Era tot mai ciudat. De cînd apăruse în casă unchiul, realitatea noastră începuse să se deşire încet, ca şi cum el ar fi adunat-o fir cu fir în poveştile lui. Fotografiile erau singura dovadă clară că îl cunoşteam dinainte pe unchiul Rafael (în pofida amintirilor noastre) şi abia mă convinsesem că aşa era. Şi deodată am remarcat că bucățile de celuloid nu-l mai arătau nicăieri pe bătrînul uscățiv şi puțin caraghios în pantalonaşii lui de baie negri şi lungi ca un şort. Nici măcar nu puteai bănui că fusese vreodată acolo, deşi îmi aminteam că-l văzusem, după ce, înainte de a veni, nu-l văzusem în poze... O, cum se încurca totul! Unchiul însuşi a părut nedumerit.

— Ia dați să văd! s-a repezit el la fotografii. Păi bine, i-am auzit după o clipă vocea revoltată, eram şi eu în poza asta, vă țineam pe după umeri pe amîndoi! Aici, bătu el cu degetul, aici la mijloc!

Am privit fotografia în care eu cu Margot ne țineam fericiți de mînă, deşi e drept că stăteam cam departe unul de altul. Sau nu?... Pe fundal se vedea marea, cîțiva palmieri, oameni în costume de baie. Atît. Unchiul ne-a privit revoltat şi a spus:

— Pozele astea nu-s bune de nimic! O să vă trimit setul meu de poze, să vedeți. Acolo totul e clar. Chiar şi aşa, ne încurajă el prietenos şi zîmbitor ca întotdeauna, nu aveți nevoie de mine în fotografii atîta vreme cît sînt aici, cu voi. Nu? ne privi el cu ochi măriți, care parcă ne rugau să-l credem.

L-am aprobat cu îndoială în suflet. Mi-era milă, dar... Erau nişte versuri, la Shakespeare parcă: “Plămadă sîntem, precum cea din care/ Făcute-s visele...” Niciodată nu pătrunsesem înțelesul lor mai bine decît acum. Lumea mea se clătina. Nu ştiam ce o să fie mîine: o să mă trezesc în altă casă? O să am 80 de ani şi o să-mi amintesc că n-am trăit deloc? Nu ştiu ce mai era viața mea, care erau adevăratele mele amintiri, dacă ele se schimbau de la o zi la alta. Ieşisem într-adevăr după bal cu Margot, în seara minunată cînd i-am spus (dar i-am spus?) că o iubesc? Trăisem aşa ceva sau îmi povestise altcineva totul şi eu acceptasem cu seninătate? Poate că nici nu locuiam în casa asta, casa mea, doar aveam impresia că o fac, iar peste o zi sau un an sau zece o să mă trezesc într-o cocioabă afumată, zdrențăros şi singur ca întotdeauna, nevoit să ies la cerşit, mestecînd în minte nişte amintiri inventate de creierul meu bolnav. Nu m-aş fi mirat să văd cum lucrurile încep să-mi dispară din mîini, să se destrame în palmele mele. Şi toate, toate au început odată cu apariția bătrînului ăsta slab şi aparent binevoitor!

Nu m-am mirat prea tare cînd am zărit pe peretele dormitorului un tablou religios cu Fecioara şi Pruncul. Dar n-am mai rezistat a doua zi, cînd m-am trezit strîngînd în brațe o blondă despre care rațiunea îmi spunea că ar trebui să fie soția mea şi care îmi părea aproape cu totul străină. Mă căsătorisem... cînd? Parcă... Blonda era Margot... fusesem şi colegi de liceu, dar îmbătrînise şi apoi noi doi nu ne cunoscusem niciodată prea bine. Într-o zi urma să ne viziteze unchiul Rafael, cel de care nu ne aminteam nici unul şi cu ajutorul căruia stătusem întîia oară mai mult de vorbă, într-o seară ploioasă, cînd Margot s-a adăpostit odată cu mine în casa lui, dacă el

avusese vreodată o casă. Atunci aş fi invitat-o la bal, am fi dansat împreună toată noaptea, am fi discutat, am fi ieşit afară, apoi... Dar asta era o istorie pe care ne-o spusese chiar unchiul Rafael, iar femeia de lîngă mine... desigur, poate aş fi iubit-o. Sau poate că nu. În schimb Siona, pantera mea brunetă! n-o mai văzusem de multă vreme. Ce s-o fi întîmplat cu ea? Ne-am despărțit? Am observat că blonda de lîngă mine, probabil soția mea, pe care o iubeam sau trebuia să o iubesc, se trezise. Mă privea puțin nedumerită, acoperindu-se pudică, pînă la gît, cu cearşaful alb cu floricele. Am privit deasupra capului la tabloul cu Fecioara şi Pruncul, pe care părinții mei îl țineau în dormitorul lor, şi m-am gîndit că aş fi preferat în locul ăsta un tablou cu femei goale. Poate chiar două. Era doar alcovul, locul nebuniilor amoroase, ale mele şi ale... ale lui Margot? O iubisem pe făptura asta blondă? Îmi aminteam că da, dar amintirea era aşa de neclară, tot mai cețoasă, mai îndepărtată pe măsură ce mă gîndeam la ea, ca un ziar ce se decolorează încet în lumina soarelui de august la un chioşc prăfuit. Apoi Raul, Stefan... copii?

Tot dezastrul, toată nesiguranța asta erau din cauza lui, a "unchiului" Rafael. Îmi spusese ieri că, dacă îl avem pe el, nu ne mai trebuie imaginile. De fapt de cînd venise începuse să distrugă tot ce făcuse. Doar el îmi rămăsese. Dacă ar fi stat departe, neştiut! Îi preferam absența de o mie de ori! Tot ce făcuse, în caz că făcuse ceva vreodată pentru mine, se dărîma cînd se apropia de faptele lui. Rememorînd, povestindu-ne... înghițea totul înapoi în poveste. Ne povestea pe noi? Uf!

Cu ce-mi mai rămăsese din minte, am decis că nu aveam decît o soluție. M-am îmbrăcat repede, fără să-i arunc vreo privire femeii ce mă privea nedumerită din patul conjugal, l-am luat pe unchiul Rafael, care se trezise - ca de obicei - cu o oră-două înaintea mea, şi am ieşit împreună la o plimbare prin pădurricea de la marginea oraşului. Mi-a povestit şi răspovestit multe, despre hotelul lui Guerrero şi despre nunta lui cu mătuşa Annie, despre adolescența mea şi despre Siona, despre Raul şi memoria lui fenomenală. Semăna cu unchiul, zicea el. În timp ce-l ascultam, încercam să-mi verific şi ordonez gîndurile şi amintirile, dar eram prea răvăşit. Nu mă puteam gîndi decît la ce alt dezastru mă aştepta acasă... dacă va mai exista un "acasă". În cele din urmă am decis că n-aveam de ales şi, cînd am ajuns pe malul rîului, am scos cuțitul şi i l-am înfipt bătrînului în spate. O singură dată. A căzut încet, privindu-mă neîncrezător cu ochii lui mari, încercînd să se agațe de un sprijin nevăzut. Ochii i-au rămas larg deschişi şi, cînd i-am închis, am simțit ceva umed pe buricele degetelor. Am privit o vreme cum vîntul îi răvăşea părul rărit, alb-cenuşiu, apoi l-am împins în rîpă. M-am întors acasă cu inima îndoită.